

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 268/2017-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. augusta 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčka v konaní o sťažnosti [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Šimonom Melišom, Partizánska 3, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 632/2008, pôvodne vedenom Okresným súdom Bratislava III pod sp. zn. 30 C 116/2001, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 632/2008 porušené boli.

2. Okresnému súdu Pezinok prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 632/2008 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 8 000 € (slovom osemtisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Pezinok povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Pezinok je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 468,51 € (slovom štyristošesťdesiatosem eur a päťdesiatjeden centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Šimona Meliša, Partizánska 3, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 268/2017 z 19. apríla 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 632/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľ okrem podrobnej chronológie procesných úkonov doterajšieho priebehu napadnutého konania zdôraznil, že do podania sťažnosti ústavnému súdu jeho právna neistota už trvá „*viac ako 15 rokov a 5 mesiacov*“. Keďže ani po takej dlhej dobe nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené, navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Okrem uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a aby mu priznal finančné zadost'učinenie v sume 30 000 € a úhradu trov konania.

3. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3070/2017 z 15. mája 2017 doručeným ústavnému súdu 19. mája 2017, v ktorom okrem iného uviedol:

„Žaloba bola doručená Okresnému súdu Bratislava III dňa 15.08.2001. Do 01.01.2008 nebol Okresný súd Pezinok vo veci miestne príslušným súdom a ku konaniu do tejto doby mi neprislúcha sa vyjadrovať.

S účinnosťou od 27.03.2008 bola vec pridelená sudkyňi tunajšieho súdu [REDAKOVANÉ]. Sudkyňa vo veci pojednávala, pojednávanie bolo odročené za účelom doplnenia dokazovania s cieľom zistiť skutkový stav. Dňa 22.02.2010 bolo vo veci rozhodnuté rozsudkom č.k. 5C 632/2008-299, ktorým bola žaloba zamietnutá. Vo veci bolo podané odvolanie a spis bol predložený na Krajský súd v Bratislave dňa 22.06.2010. Do 22.04.2013 bol spis na Krajskom súde v Bratislave, ktorý uznesením č. k. 14Co 243/2010-336 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Sudkyňa vytýčila termín pojednávania na deň 23.10.2013, avšak tento bol zrušený z dôvodu PN zákonnej sudkyne. Dňa 06.11.2013 bolo rozhodnuté o zmene žalobného petitu. Termín pojednávania dňa 29.01.2014 bol opätovne zrušený z dôvodu operácie sudkyne a odročený na máj 2014. Uznesením zo dňa 08.07.2014 súd nariadil znalecké dokazovanie, znalecký posudok bol vyhotovený a doručený súdu dňa 15.04.2016. Konajúca sudkyňa termín pojednávania vytýčila na 08.12.2016. Strana požiadala o odročenie pojednávania,

súd vyhovel a pojednávanie bolo určené na deň 23.03.2017. Strana opäť požiadala o odročenie pojednávania a navrhla ďalšie dokazovanie. Súd pojednávanie odročil na neurčito.

Predmet konania je vec patriaca do štandardnej agendy všeobecných súdov. Vec je skutkovo a právne pomerne zložitá, nakoľko ide o určenie vlastníckeho práva, kde titulom nadobudnutia vlastníckeho práva je výmer o vlastníctve pôdy.

Je zrejmé, že dĺžka konania je neprimeraná, avšak Okresný súd Pezinok nenesie zodpovednosť za dobu od 15.08.2001 do 01.01.2008 (7 rokov), kedy bol spis na Okresnom súde Bratislava III, za dobu od 22.06.2010 do 22.04.2013 (3 roky), kedy bol spis na odvolacom súde a za dobu od 27.10.2014 do 15.04.2016 (1,5 roka), kedy bol spis u súdneho znalca. Čistého času teda vykonával úkony v spise počas 4 rokov, kedy raz vo veci meritórne rozhodol.“

4. K vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti zaujal sťažovateľ písomné stanovisko v podaní doručenom ústavnému súdu 6. júna 2017, v ktorom okrem iného uviedol:

„Okresný súd Pezinok vo vyjadrení uvádza, že po tom, ako bola dňa 27. marca 2008 daná vec pridelená sudkyňi [REDAKOVANÉ], sudkyňa vo veci pojednávala, pričom pojednávanie bolo odročené za účelom doplnenia dokazovania s cieľom zistiť skutkový stav (str. 1 ods. 3 prvá a druhá veta vyjadrenia). V tejto súvislosti si dovoľujem upozorniť na skutočnosť, že Okresný súd Pezinok bol miestne príslušným súdom na konanie v danej veci už od 1. januára 2008 a pridelenie veci do oddelenia sudkyne [REDAKOVANÉ] až dňa 27. marca 2008 nemôže byť dôvodom ospravedlňujúcim nekonanie tohto súdu v období počínajúcim už 1. januárom 2008.

V súvislosti s konštatovaním Okresného súdu Pezinok, že sudkyňa vo veci pojednávala, si dovoľujeme uviesť, že Okresný súd Pezinok nariadil prvé pojednávanie v danej veci až na 6. októbra 2008 teda po viac než 9 mesiacoch od nápadu predmetnej veci na tento súd, čo znamená, že tento súd bol viac než 9 mesiacov bez akejkoľvek zákonnej prekážky nečinný. Činnosť súdu na tomto pojednávaní bola navyše neefektívna, keď pojednávanie odročil na neurčito z dôvodu zisťovania procesnej spôsobilosti odporkyne v 3. rade, a to aj napriek tomu, že z výsledkov doterajšieho konania bol súd v tom čase

už viac než 4 roky oboznámený o tom, že odporkyňa v 3. rade zomrela a súd v tom čase už viac než 4 roky konal s jej právnym nástupcom ako odporcom v 3. rade.

Termín nasledujúceho pojednávania nariadil súd až na 28. september 2009, teda až takmer po 12 mesiacoch od ostatného pojednávania. Ako sme podrobne uviedli už v sťažnosti, aj na tomto pojednávani bola činnosť súdu neefektívna a toto pojednávanie bolo odročené bezdôvodne (sťažovateľ ani žalovaní nenavrhlí vykonanie žiadnych ďalších dôkazov a neexistoval ani iný dôvod na odročenie pojednávania) na 28. októbra 2009, keď sa pojednávanie napokon z dôvodu práceneschopnosti sudkyne ani v tento deň neuskutočnilo.

Aj pojednávanie nariadené na 16. decembra 2009 bolo odročené na 22. februára 2010 aj napriek skutočnosti, že súdu opäť nič nebránilo vo veci na tomto pojednávani rozhodnúť.

Z uvedených skutočností vyplýva, že sudkyňa Okresného súdu Pezinok v období od 6. októbra 2008 do 22. februára 2010 nariadila síce niekoľko pojednávani, ale tieto sa pre práceneschopnosť sudkyne buď nekonali, alebo sa bezdôvodne odročili. Okresný súd Pezinok sa však vo vyjadrení, žiaľ, k obdobiu konania na tomto súde od 1. januára 2008 do 22. februára 2010 podrobnejšie nevyjadril. Vzhľadom na vyššie uvedené sme však presvedčení, že aj toto obdobie je poznačené zbytočnými prieťahmi v konaní, za ktoré nesie zodpovednosť Okresný súd Pezinok.“

Ďalej sťažovateľ uviedol, že:

«Okresný súd Pezinok vo vyjadrení konštatuje, že vec je skutkovo a právne pomerne zložitá, keďže ide určenie vlastníckeho práva, kde titulom nadobudnutia vlastníckeho práva je výmer o vlastníctve pôdy. Uvedené tvrdenie považujeme za nedôvodné. Samotná existencia výmeru o vlastníctve pôdy nemôže podľa nášho názoru odôvodňovať skutkovú ani právnu zložitosť tejto právnej veci. Výmer o vlastníctve pôdy je aj v súčasnosti dokladom o vlastníctve pôdy a je stále listinou, na základe ktorej je možné vykonať záznam vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností. S výmermi o vlastníctve pôdy sa súdy pri svojej rozhodovacej činnosti bežne stretávajú, a to predovšetkým v sporoch o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti.

Výmery o vlastníctve pôdy ako dôkazy preukazujúce vlastnícke právo strán sporu teda nie sú v činnosti všeobecných súdov ničím výnimočným.

Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ počas celého doterajšieho priebehu súdneho konania nikdy nežiadal o odročenie pojednávania bezdôvodne alebo bez toho, aby dôvody na odročenie pojednávania náležite súdu preukázal. Domnievame sa však, že ak Okresný súd Pezinok sťažovateľovi vyčíta žiadosti o odročenie pojednávani z dôvodov nepriaznivého zdravotného stavu sťažovateľa alebo jeho advokáta, mal by sa zodpovedajúco vyjadriť aj k zrušeniu pojednávani pre práceneschopnosť sudkyne nariadených na 28. októbra 2009, 23. októbra 2013 a 29. januára 2014.

Pokiaľ ide o navrhovanie dôkazov sťažovateľom ako príčinám prieťahov konania spôsobených podľa Okresného súdu Pezinok sťažovateľom, považujeme stanovisko tohto súdu za neodôvodnené a súčasne za nepochopiteľné. Keďže Okresný súd Pezinok neuviedol, navrhovanie ktorých konkrétnych dôkazov malo prispieť k prieťahom v konaní spôsobených sťažovateľom, je ťažké sa k uvedenému stanovisku tohto súdu vyjadriť. Bez ohľadu na neurčitost' konštatovania Okresného súdu Pezinok si však dovoľujeme upozorniť na skutočnosť, že navrhovanie dôkazov je procesným oprávnením a súčasne aj procesnou povinnosťou sťažovateľa, vyplývajúcou pre sťažovateľa do 30. júna 2016 z ustanovenia § 120 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“) a od 1. júla 2017 zo základných princípov, konkrétne z článku 8 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v platnom znení (ďalej len „C. s. p.“). Počas účinnosti O. s. p., ako aj počas účinnosti C. s. p. (podľa jeho prechodných ustanovení nie je možné na predmetné konanie uplatniť ustanovenia o sudcovskej koncentrácii konania) sťažovateľ bol a je oprávnený uplatniť právo navrhnúť dôkazy kedykoľvek od podania žaloby až do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie (§ 120 ods. 4 O. s. p. a § 154 C. s. p.). Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ navrhovaním dôkazov v prebiehajúcom konaní uplatňuje len svoje procesné práva a plní svoje procesné povinnosti, považujeme stanovisko Okresného súdu Pezinok, podľa ktorého má byť navrhovanie vykonania dôkazov sťažovateľom príčinou prieťahov konania, za nepochopiteľné.

Okresný súd Pezinok vo vyjadrení uvádza, že nenesie zodpovednosť za obdobie od 22. júna 2010 do 22. apríla 2013, keď bol súdny spis na odvolacom súde, ani za obdobie

od 27. októbra 2014 do 15. apríla 2016, keď bol súdny spis u súdneho znalca. S uvedeným stanoviskom Okresného súdu nesúhlasíme.

Pokiaľ ide o obdobie od 22. júna 2010, teda od doručenia súdneho spisu Krajskému súdu v Bratislave do doručenia súdneho spisu späť Okresnému súdu Pezinok, teda do 22. apríla 2013, sme presvedčení, že za toto obdobie Okresný súd Pezinok nesie plnú zodpovednosť. Ako sme už uviedli v sťažnosti vychádzajúc z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky, porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov môže byť zapríčinená nielen nečinnosťou, ale aj nesprávnou, nesústredenou a neefektívnou činnosťou všeobecného súdu. Časový horizont toho, kedy sa účastníkovi konania dostáva konečného rozhodnutia vo veci, je podľa rozhodnutí ústavného súdu neoddeliteľnou súčasťou meradiel celkovej spravodlivosti podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Zo skutočnosti, že rozsudok Okresného súdu Pezinok č. k. 5C 632/2008-299 zo dňa 22. 2. 2010 bol uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 14Co/243/2010-336 zo dňa 28. 3. 2013 zrušený a vec vrátená tomuto súdu na ďalšie konanie, vyplýva, že činnosť Okresného súdu Pezinok prejavenu v jeho vyššie uvedenom rozsudku rozhodne nemožno označiť za správnu, sústredenú či efektívnu. Okresný súd Pezinok nesie plnú zodpovednosť za svoj nesprávny rozsudok, pretože jeho činnosť sa ukázala byť nesprávna, nesústredená a v konečnom dôsledku neefektívna, čo viedlo k zrušeniu jeho rozsudku a tým k ďalším zbytočným prietahom v konaní.

Sme presvedčení, že Okresný súd Pezinok nesie plnú zodpovednosť aj za prietahy v konaní spôsobené nevyhotovením znaleckého posudku v lehote určenej súdom. Za nedodržanie lehoty na predloženie znaleckého posudku súdu nesie podľa nášho názoru zodpovednosť výlučne súd, ktorý je jediný oprávnený prijať zodpovedajúce opatrenia na zabezpečenie povinnosti súdneho znalca doručiť znalecký posudok súdu načas. Podľa vyjadrenia zákonnej sudkyne súd trikrát vyzýval súdneho znalca pod hrozbou poriadkovej pokuty na predloženie znaleckého posudku (táto skutočnosť však zo súdneho spisu nevyplýva), pričom prvý raz súdneho znalca vyzval až 27. januára 2016, teda až po roku od uplynutia lehoty na predloženie znaleckého posudku súdu. Okresný súd Pezinok následne vyzval znalca na preloženie znaleckého posudku údajne dňa 17. marca 2016, avšak poriadkovú pokutu znalcovi neuložil aj napriek tomu, že predchádzajúca výzva súdu sa ukázala byť neúčinná. Od 23. januára 2015, keď uplynula súdnemu znalcovi lehota

na predloženie znaleckého posudku súdu až do 27. januára 2016 bol Okresný súd bez zákonného dôvodu nečinný a jeho následné opatrenia voči znalcovi boli neúčinné. Vo vzťahu k súdnemu znalcovi bol Okresný súd Pezinok teda rok bezdôvodne nečinný a jeho následná činnosť bola neefektívna.»

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

6. Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 5 C 632/2008 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

- 15 august 2001 – Okresnému súdu Bratislava III bola doručená žaloba o určenie vlastníckeho práva,
- 20. december 2001 – Okresný súd Bratislava III sťažovateľa vyzval na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý platbu realizoval 4. januára 2002,
- 11. marec 2004 – Okresný súd Bratislava III nariadil termín pojednávania na 20. apríl 2004, ktoré po uskutočnení bolo odročené na 27. máj 2004 na zabezpečenie „*správ a listín*“, uvedené pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na 7. september 2004 na účely „*zabezpečenia listinných dôkazov*“,
- 7. september 2004 – pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito s tým, že právny zástupca sťažovateľa predloží požadované listiny a označí svedkov, ktorých navrhuje vypočuť,
- 7. apríl 2006 – Okresný súd Bratislava III požiadal štátny archív v Bratislave, pobočku Modra o predloženie požadovaných listín,
- 19. január 2007 – Okresný súd Bratislava III nariadil termín pojednávania na 15. marec 2007, ktoré sa uskutočnilo. Pojednávanie bolo odročené na 15. máj 2007, ktoré sa z dôvodu PN zákonného sudcu neuskutočnilo a preto bolo odročené na 19. jún 2007, ktoré sa z dôvodu „*odchodu zákonného sudcu na stáž*“ tiež neuskutočnilo a bolo odročené na neurčito,

- 6. október 2008 – okresným súdom nariadené pojednávanie sa z dôvodu zdravotnej indispozície zákonného sudcu neuskutočnilo a bolo odročené na neurčito,
- 4. máj 2009 – okresný súd vyžiadal od Okresného súdu Bratislava III súvisiaci dedičský spis (úmrtie odporkyne v 3. rade),
- 28. september 2009 – uskutočnilo sa pojednávanie a bolo odročené na 28. október 2009,
- 22. október 2009 – právny zástupca sťažovateľa podal návrh na zmenu účastníka, aby na miesto žalovanej v 3. rade, ktorá zomrela, nastúpil jej právny nástupca ■■■■■■■■■■,
- 28. október 2009 – pojednávanie sa pre PN zákonného sudcu a neprítomnosť účastníkov konania a ich právnych zástupcov neuskutočnilo a bolo odročené na 16. december 2009, ktoré sa uskutočnilo a bolo taktiež odročené na 22. február 2010,
- 22. február 2010 – okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu zamietol,
- 26. apríl 2010 – sťažovateľ uplatnil „sťažnosť na postup súdu“, v ktorej namietal pochybenia okresného súdu, ktorých sa mal podľa jeho názoru dopustiť v celom doterajšom priebehu, vrátane nedodržania lehoty na vyhotovenie vyhláseného rozsudku (22. február 2010), ktorý mu dosiaľ nebol doručený,
- 18. máj 2010 – okresnému súdu bolo doručené odvolanie sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu z 22. februára 2010, pričom súdny poplatok za podané odvolanie bol po výzve okresného súdu zaplatený 9. júna 2010,
- 22. jún 2010 – okresný súd predložil súdny spis okresného súdu spolu s odvolaním proti rozsudku z 22. februára 2010 Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“),
- 22. apríl 2013 – okresnému súdu bol vrátený súdny spis spolu s uznesením krajského súdu sp. zn. 14 Co 243/2010 z 28. marca 2013, ktorým bol zrušený rozsudok okresného súdu z 22. februára 2010,
- 12. júl 2013 – okresný súd nariadil termín pojednávania na 23. október 2013, ktorý bol z dôvodu PN zákonnej sudkyne zrušený,
- 6. november 2013 – okresný súd uznesením pripustil zmenu petitu žaloby,

- 26. november 2013 – okresný súd po urgencii sťažovateľa nariadil termín pojednávania na 29. január 2014,
- 28. január 2014 – okresný súd zrušil nariadený termín „z dôvodu chirurgického zákroku zákonnej sudkyne“ a bol nariadený nový termín na 21. máj 2014,
- 21. máj 2014 – okresný súd pojednávanie odročil na neurčito „za účelom vypracovania znaleckého dokazovania“,
- 8. júl 2014 – okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie súdnym znalcom z odboru geodézie a kartografie, ktorému uložil povinnosť vypracovať znalecký posudok,
- 25. august 2014 – okresný súd opravným uznesením znalcovi uložil písomný znalecký posudok vypracovať v 4 vyhotoveniach v lehote 60 dní od doručenia súdneho spisu,
- 15. apríl 2016 – okresnému súdu bol predložený požadovaný znalecký posudok č. 2/2016 zo 6. apríla 2016,
- 21. november 2016 – okresný súd nariadil termín pojednávania na 8. december 2016, ktoré sa neuskutočnilo a bolo odročené na 23. marec 2017,
- 23. marec 2017 – okresný súd na návrh právneho zástupcu sťažovateľa (žalobca) pojednávanie odročil na neurčito s tým, „že podľa ustanovenia § 209 ods. 3 CSP bude daný priestor právnenému zástupcovi žalobcu na zabezpečenie súkromného znaleckého posudku“.

III.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

9. Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov.

10. Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prejednaná verejne, bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

12. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

13. Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietahov v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich veci v primeranej dobe (v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (III. ÚS 111/04, III. ÚS 11/05).

14. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

16. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

17. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) a Správneho súdneho poriadku.

18. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa

pojednávane odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávane.

19. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP a čl. 12 CMP, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa Civilného sporového poriadku), resp. účastníkov konania (podľa Civilného mimosporového poriadku) a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

20. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z ustanovení § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z ustanovení § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávane vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávane sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

21. Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníkov konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (II. ÚS 74/97). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietaní porušenia práva na prejednanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

22. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je rozhodovanie o určení vlastníckeho práva. Návrhy tohto typu tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Ústavný súd z predloženého spisu nezistil, že by v danom prípade išlo o právne alebo skutkovo zložitú vec v takom rozsahu, že by v dôsledku zložitosti veci bol zásadným spôsobom ovplyvnený doterajší priebeh napadnutého konania.

23. Ďalším kritériom, ktoré ústavný súd posudzoval, bolo správanie účastníkov konania. Ústavný súd konštatuje, že k spomaleniu konania a k priet'ahom prispeli aj okolnosti na strane s'ťažovateľa, keď žiadal o odročenie pojednávania a navrhoval vykonanie ďalších dôkazov. Ústavný súd konštatuje, že s'ťažovateľ ako účastník konania má nesporne právo na procesné úkony, ktoré urobil, na druhej strane poukazuje na to, že za priet'ahy vzniknuté v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania nemožno pripísať zodpovednosť na vrub súdu konajúcemu vo veci (podobne III. ÚS 242/03). V súlade s touto judikatúrou preto čas potrebný na rozhodnutie o procesných návrhoch s'ťažovateľa ústavný súd nezapočítal do doby zbytočných priet'ahov v konaní okresného súdu (podobne III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

24. Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Napadnuté konanie začalo na Okresnom súde Bratislava III 15. augusta 2001. Do 31. decembra 2007 bol na prerokovanie a rozhodovanie vo veci miestne a vecne príslušný Okresný súd Bratislava III a od 1. januára 2008 po reorganizácii súdnictva bol na prerokovanie a rozhodovanie veci miestne a vecne príslušný okresný súd.

25. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje na to, že podľa príslušných ustanovení zákona č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od 1. januára 2008 prešiel výkon súdnictva v danej veci z Okresného súdu Bratislava III (odovzdávajúci súd) na okresný súd (nadobúdajúci súd).

26. Neoddeliteľnou súčasťou prechodu súdnictva v danej veci je aj prenesenie zodpovednosti za prieťahy v konaní z odovzdávajúceho súdu na nadobúdajúci súd. Z uvedeného dôvodu zodpovednosť za doterajší priebeh celého napadnutého konania nesie okresný súd.

27. Ústavný súd v priebehu napadnutého konania zistil tieto obdobia úplnej nečinnosti:

- od 20. decembra 2001 (výzva na zaplatenie poplatku) do 11. marca 2004 (okresný súd nariadil termín pojednávania),
- od 7. septembra 2004 (uskutočnené pojednávanie) do 7. apríla 2006 (okresný súd vyžiadal listinné dôkazy),
- od 15. marca 2007 (uskutočnené pojednávanie) do 4. mája 2009 (výzva na pripojenie súvisiaceho dedičského spisu),
- od 25. augusta 2014 (opravné uznesenie) do 15. apríla 2016 (okresnému súdu bol predložený znalecký posudok).

Celková doba úplnej nečinnosti okresného súdu predstavuje 7 rokov a 4 mesiace.

28. Ústavný súd konštatuje, že priebeh napadnutého konania bol poznačený aj neefektívnym postupom okresného súdu. Uvedené vyplýva predovšetkým zo skutočnosti, že krajský súd uznesením sp. zn. 14 Co 243/2010 z 28. marca 2013 zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a nedostatočne zisteného skutkového stavu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, čím došlo nepochybne k predĺženiu priebehu napadnutého konania.

29. Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre už poukázal na to, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna, resp. nesústredená činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán,

aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

30. V súvislosti s posudzovaním dĺžky napadnutého konania ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre vyslovil, že z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby právna neistota v konaní pred všeobecným súdom nebola odstránená ani po uplynutí viac ako 16 rokov od jeho začatia (m. m. napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 127/08).

31. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (m. m. I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

32. Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy má kľúčové postavenie medzi právami ustanovenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy nazvanom „Právo na súdnu a inú právnu ochranu“ (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a jeho ochrana v zásade predchádza ochrane priznanej prostredníctvom ďalších základných práv ustanovených v tomto oddiele ústavy. Na základe vzájomnej súvzťažnosti medzi týmito základnými právami možno dospieť v konkrétnom prípade aj k záveru, podľa ktorého závažné porušenie niektorého zo základných práv ustanovených v čl. 46 až čl. 50 ústavy má za následok aj porušenie iného základného práva zaručeného v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy. Osobitne tento záver podľa názoru ústavného súdu platí o potenciálnom porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a to vzhľadom na jeho spomínané kľúčové postavenie v tejto skupine základných práv, a preto ak napr. porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) prekročí takú intenzitu, že to signalizuje zo strany príslušného všeobecného súdu až odmietnutie možnosti domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, tak možno urobiť záver, že

takýmto postupom súdu došlo, resp. dochádza aj k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

33. Opierajúc sa o uvedené a berúc do úvahy doterajší priebeh napadnutého konania, ktoré dosiaľ nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 16 rokoch od jeho začatia, ústavný súd uzavrel, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa č. 38 ods. 2 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré svojou intenzitou nadobudlo aj charakter porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

IV.

34. Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, ktorej sa sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci nachádza.

35. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

36. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

37. Sťažovateľ žiada aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 30 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázal najmä na doterajšiu z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľnú dĺžku napadnutého konania.

38. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

39. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 5 C 632/2008 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 8 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

40. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní o jeho sťažnosti advokátom [REDACTED]. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

41. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2016, ktorá bola 884 €.

42. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie, prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti, stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej

republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 147,33 €, t. j. spolu 441,99 €, čo spolu s režijným paušálom 3 x 8,84 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 468,51 €.

43. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

44. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. augusta 2017